

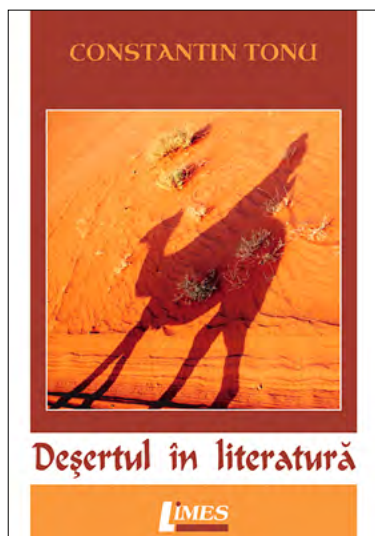
O CARTE DESPRE DEȘERT DE CONSTANTIN TONU

*Maria PILCHIN,
critic literar*

Volumul *Deșertul în literatură* (Limes, 2019) semnat de Constantin Tonu este o carte care nu poate să nu intereseze. Demersul comparatist, tema și felul în care e construită ne face să afirmăm cu certitudine că avem în față un studiu fundamental și un tânăr cercetător a cărui formare (clujeană) este una exemplară. Constantin Tonu știe să își construiască ideile, argumentația și corpul lectural, așa încât să evite gălăgioasele și demonstrativele parade ale erudiției de care suferă de multe ori lucrările de acest fel. Știe să topească cele învățate într-o scriitură doctă caracterizată, în primul rând, de organicitate și de evitarea voită a unui fragmentarism al citatelor de tot felul.

Deșertul în literatură este un volum în care reperăm din start capacitatea autorului de a identifica subiecte generoase de cercetare, de a selecta metoda studiului și de a elabora conceptul expunerii și al tehnicii de a persuadea. Planul diacronic și cel sincron transformă acest volum într-o încercare mai mult decât reușită de a te apropia de o temă și de a nu o rata. Bibliografia și corpul de autori sunt vaste: Thomas Edward Lawrence, Dino Buzzati, Antoine de Saint Exupéry, Swen Hasel, Michael Ondaatje, Frank Herbert, Jean Baudrillard, Michel Tournier, Walter Miller Jr., Philip K. Dick, Margaret Atwood etc. Tema aleasă, stilul demonstrației, ipotezele ne readuc la perspectivele asupra lumii orientale în cheia lui Edward Said. Am putea duce comparația până la școala xenologică a camerunezului Duala M'bedy din spațiul german.

Un interes aparte trezește ideea de oraș-deșert postmodern populat de individul delăsării interioare. Pustiul postapocaliptic de la finele investigației face din acest studiu o carte de actualitate stringentă. Abordarea cel puțin ambivalentă a temei este cu siguranță o altă calitate a cărții: „Perspectiva tanatofobă nu este

singura posibilă [...], pustiul (imaginea lui) a fost încărcat întotdeauna și cu un conținut semantic pozitiv”. Vorbim și despre un spațiu în care paradigmele eurocentriste și colonialiste nu au putere, căci „în deșert, neexistând un centru, nu există poziții privilegiate”. Și dacă „societatea simulacrelor [...] este o societate deșertică”, este de înțeles „apariția personalităților multiple, a identităților descentrate, pulverizate, schizoide, deșertificate”.

Golul topografic și cel al sensurilor din universul marelui bruiaj, deșertul din toate timpurile – iată ipostazele ideatice care denotă faptul că vorbim despre un autor cu mână fermă. Cu certitudine, Constantin

Tonu e mai mult decât o miză în domeniul comparatismului românesc. Tânărul cercetător e o valoare sigură pe care ne bucurăm să o descoperim. Faptul că este basarabean intensifică această bucurie academică și ne face să căutăm și o motivație autobiografică a temei (una deloc obligatorie, dar la îndemână). Deșertificarea din ce în ce mai accentuată a spațiului cultural și identitar basarabean ne-ar putea servi drept argument. Astfel de exerciții trădează însă adesea o notă forțată, ceea ce ne face să abandonăm din fașă această direcție de interpretare, deși n-am putut face abstracție de prezența ei în lectura noastră. Este îmbucurător faptul că avem în persoana autorului un cercetător a cărui tinerețe s-a insinuat în paginile studiului, venind cu abordări inovative, proaspete din domeniul studiilor comparatiste. Aceasta și explică de ce am premiat acest volum la Biblioteca Municipală în cadrul Premiilor „B.P. Hasdeu” pentru debut în literatură (ediția I, 2020).

O carte bine gândită și bine scrisă. Un volum cu bătaie lungă.